

**ADVIES OVER HET VOORONTWERP VAN DECREET
HOUDENDE INSTEMMING MET DE
INTERNATIONALE OVEREENKOMST VAN 2006
INZAKE TROPISCH HOUT**

**Minaraad, 16 december 2010
SARiV, 20 december 2010**

Minaraad

Kliniekstraat 25 • 1070 Brussel • T +32 558 01 30 • F +32 2 558 01 31 • info@minaraad.be • www.minaraad.be

Strategische Adviesraad internationaal Vlaanderen

Boudewijnlaan 30 bus 81 • 1000 Brussel • T +32 2 553 01 81 • F +32 2 553 50 76 • sariv@iv.vlaanderen.be • www.sariv.be

MINARAAD

Adviesvraag: Voorontwerp van decreet houdende instemming met de Internationale Overeenkomst van 2006 inzake tropisch hout, gedaan te Genève op 27 januari 2006

Adviesvrager: Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur

Ontvangst adviesvraag: 19 november 2010

Adviestermijn: 30 dagen

Goedkeuring/bekrachtiging raad: 16 december 2010

Kenmerk: Advies 2010/67

SARIV

Adviesvraag: Voorontwerp van decreet houdende instemming met de Internationale Overeenkomst van 2006 inzake tropisch hout, gedaan te Genève op 27 januari 2006

Adviesvrager: Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur

Ontvangst adviesvraag: 19 november 2010

Adviestermijn: 30 dagen

Goedkeuring/bekrachtiging raad: 20 december 2010

Kenmerk: SARiV Advies 2010/23

INHOUDSOPGAVE

1.	INLEIDING.....	4
2.	SITUATIESCHETS.....	5
3.	ITTA 1983, ITTA 1994 EN ITTA 2006.....	7
4.	GEVOLGEN VOOR VLAANDEREN.....	11
4.1.	Gemengd karakter.....	11
4.2.	Economisch belang.....	12
5.	ROL VAN DE EUROPESE UNIE.....	13
6.	RELATIE MET ANDERE MULTILATERALE INSTRUMENTEN	16
7.	CONCLUSIE	17

1. INLEIDING

Goedkeuring door de Vlaamse Regering in eerste lezing

De Vlaamse Regering heeft op 12 november 2010 in eerste lezing haar goedkeuring gehecht aan het voorontwerp van decreet houdende instemming met de Internationale Overeenkomst van 2006 inzake tropisch hout, gedaan te Genève op 27 januari 2006, alsmede aan de Memorie van Toelichting bij dit voorontwerp van decreet.

Adviesvraag aan de Minaraad en de SARiV

De Vlaamse Regering heeft bij die gelegenheid de Vlaamse minister bevoegd voor Leefmilieu ertoe gemachtigd om over dit voorontwerp van instemmingsdecreet advies in te winnen bij de Milieu- en Natuurraad Vlaanderen (verder: Minaraad) en bij de Strategische Adviesraad internationaal Vlaanderen (verder: SARiV). Er werd aan de Raden gevraagd om gezamenlijk advies uit te brengen. Voor zover het advies van de Minaraad en de SARiV geen aanleiding geeft tot fundamentele aanpassingen van het voorontwerp van instemmingsdecreet, gaat het voorontwerp vervolgens voor advies naar de afdeling wetgeving van de Raad van State.

Hoorzitting 6 december 2010

De Minaraad en de SARiV hebben op 6 december 2010 een hoorzitting georganiseerd met het oog op kennisvergaring inzake de totstandkoming en decennialange voorgeschiedenis van de Internationale Overeenkomst inzake tropisch hout van 2006 en inzake het thema van de internationale houthandel meer in het algemeen. Tijdens deze hoorzitting hebben ir. Carl De Schepper, verantwoordelijke van de Cel Beleidsintegratie van het Agentschap voor Natuur en Bos, en Myriam Nys van de Afdeling Internationaal Milieubeleid van het departement Leefmilieu, Natuur en Energie een toelichting gegeven bij de historiek, de inhoud en de werking van de Internationale Overeenkomst inzake tropisch hout van 2006 alsmede over de follow-up van deze Overeenkomst binnen de Europese Unie en binnen België. Sabien Leemans van WWF heeft een uiteenzetting gegeven over de problematiek van de illegale houtkap en de rol van de EU hierin. Bart Holvoet, directeur van FSC Belgium, heeft een uiteenzetting gegeven over de bestaansreden, de doelstelling en de werking van het FSC-label¹. Deze hoorzitting werd eveneens bijgewoond door een vertegenwoordiger van Fedustria, de Belgische Federatie van textiel-, hout- en meubelindustrie, door een Vlaams parlamentslid en door een kabinetsmedewerker van minister Schauvliege. Greenpeace was verontschuldigd voor deze hoorzitting.

¹ FSC staat voor Forest Stewardship Council. FSC is een label of keurmerk op een hout- of papierproduct dat aangeeft dat een product afkomstig is uit een duurzaam beheerd bos. Voor meer informatie hieromtrent, zie: <http://www.fsc.be/>.

2. SITUATIESCHETS

Drie Overeenkomsten²

De Internationale Overeenkomst inzake tropisch hout van 27 januari 2006 (verder: ITTA 2006) is de derde Overeenkomst op rij en vervangt de Internationale Overeenkomst inzake tropisch hout van 26 januari 1994 (verder: ITTA 1994), dewelke op zijn beurt een continuering is van de Internationale Overeenkomst inzake tropisch hout van 18 november 1983 (verder: ITTA 1983).

De ITTA-Overeenkomsten hebben telkens een bepaalde werkingsduur na verloop waarvan deze heronderhandeld moeten worden. ITTA 1983 is in werking getreden op 1 januari 1985 en had een werkingsduur van vijf jaar met de mogelijkheid deze tweemaal te verlengen, telkens met een periode van twee jaar (artikel 42 ITTA 1983). ITTA 1994 is in werking getreden op 1 januari 1997 en had een werkingsduur van vier jaar met de mogelijkheid deze tweemaal te verlengen, telkens met een periode van drie jaar (artikel 46 ITTA 1994). De tweede verlenging van ITTA 1994 is afgelopen in 2006. Voorzien was dat ITTA 2006 in werking zou treden op 1 februari 2008. ITTA 2006 is vandaag echter nog niet in werking getreden.

In het kader van de UNCTAD

ITTA 1983 is aanvankelijk onderhandeld in het kader van de VN Conferentie inzake Handel en Ontwikkeling (*UN Conference on Trade and Development* – verder: *UNCTAD*) van 1976 die het kader vastlegde voor het Geïntegreerd Programma voor Grondstoffen. De UNCTAD-Conferentie van 1976 moet gezien worden tegen de achtergrond van de economische recessie van de jaren '70, met negatieve gevolgen voor de handel en de economische ontwikkeling van de ontwikkelingslanden. Het Geïntegreerd Programma voor Grondstoffen had in de eerste plaats als doel het verbeteren van de handelspositie van de ontwikkelingslanden en het verkleinen van het economisch onevenwicht tussen de ontwikkelde landen en de ontwikkelingslanden³. Het Geïntegreerd Programma voor Grondstoffen bevatte de aanbeveling om tussen de producerende en de consumerende landen bijzondere overeenkomsten te sluiten inzake 18 grondstoffen, waaronder tropisch hout.

ITTA is een buitenbeentje onder de grondstoffenovereenkomsten

ITTA 1983 is in de eerste plaats een grondstoffenovereenkomst. In tegenstelling tot de eerdere grondstoffenovereenkomsten was prijsstabilisatie echter niet het hoofddoel van ITTA. ITTA heeft in de eerste plaats tot doel het verbeteren van de internationale samenwerking tussen producerende en consumerende landen⁴ met betrekking tot de handel in tropisch hout. ITTA gebruikt internationale samenwerking om haar handelsgerelateerde doelstellingen te

² Gegeven dat de Internationale Overeenkomst inzake tropisch hout beter bekend is op basis van de Engelstalige afkorting van haar naam, ITTA, wordt in de adviestekst deze afkorting gebruikt. ITTA staat voor International Tropical Timber Agreement.

³ Lauren Flezjor (2005). Reforming the International Tropical Timber Agreement in *Review of European Community & International Environmental Law*, vol. 14 (1), p. 19-27.

⁴ Een producerend lid van de ITTO is een land dat tussen de Kreeftskring en de Steenbokskring ligt en dat een houtopstand in tropisch woud heeft en / of naar omvang van de export een netto-exporteur van tropisch hout is (artikel 4 ITTA 1983). Een consumerend lid is een importeur van tropisch hout (artikel 5 ITTA 1983).

verwezenlijken⁵. Het feit dat ITTA daarnaast reeds van bij het begin ook aandacht heeft voor het verbeteren van het duurzaam beheer en behoud van tropische bossen, onderscheidt ITTA van in het begin van andere grondstoffenovereenkomsten⁶. De motivatie voor ITTA 1983 was het opzetten van internationale samenwerking ter bevordering van de handel in tropisch hout. Bij de heronderhandeling van de ITTA verdragen in 1994 en 2006 zien we telkens een verbreding van het toepassingsgebied van de ITTA, dit in de zin dat ITTA steeds meer aandacht gaat besteden aan leefmilieuaspecten en duurzaam beheer van bossen maar ook aan armoedebestrijding en het bereiken van de millenniumontwikkelingsdoelstellingen. De uitbreiding van het toepassingsgebied van de ITTA verdragen wordt meer gedetailleerd besproken in hoofdstuk 3.

Verbreding van het toepassingsgebied ook in andere grondstoffenovereenkomsten

De geleidelijke verbreding van het toepassingsgebied van ITTA, in de richting van meer aandacht voor het leefmilieu, duurzaam beheer van tropische bossen en sociale aspecten is in lijn met de recente meer algemene en holistische benadering van multilaterale milieuovereenkomsten met betrekking tot bosbeleid en biodiversiteit. De tendens naar een geïntegreerde aanpak blijkt ook uit recent opgezette samenwerkingsinitiatieven ter zake (onder andere tussen de *International Tropical Timber Organization* en het secretariaat van het Verdrag inzake biologische diversiteit (*Convention on Biological Diversity*)⁷ en het VN-bossenforum (*United Nations Forum on Forests* – verder: *UNFF*) (zie hoofdstuk 6)). De geleidelijke verbreding van de focus is ook zichtbaar in een aantal andere grondstoffenovereenkomsten. Ook de Internationale Koffieovereenkomst bijvoorbeeld is bij de verschillende heronderhandelingen sinds 1962 inclusiever van aard geworden. Terwijl de Internationale Koffieovereenkomsten van 1962, 1968, 1976 en 1983 in de eerste plaats het reguleren van de koffieprijs tot doel hadden, zien we dat meer recente Internationale Koffieovereenkomsten ook aandacht hebben voor de leef- en arbeidsomstandigheden van de arbeiders en voor duurzame ontwikkeling. Zo benadrukt de Internationale Koffieovereenkomst van 2007 in de Preambule de bijdrage van een duurzame koffiesector aan het bereiken van de millenniumontwikkelingsdoelstellingen en heeft deze Overeenkomst onder andere als doel ‘het aanmoedigen van de leden om een op economisch, sociaal en milieugebied duurzame koffiesector te ontwikkelen’ (artikel 1 (3))⁸. Ook de Internationale Cacao-overeenkomst van 2010 stelt zich uitdrukkelijk tot doel het ‘bevorderen van een economisch, sociaal en ecologisch duurzame cacao-economie’ (artikel 1 e), een bepaling die nog niet was opgenomen in de doelstellingen van de Internationale Cacao-overeenkomst van 1993, en verwijst naar de principes van duurzame ontwikkeling (artikel 43).⁹

⁵ ‘Het bieden van een doeltreffend kader voor overleg, internationale samenwerking en beleidsontwikkeling’ is opgenomen als doelstelling in artikel 1 a van ITTA 1983, ITTA 1994 en ITTA 2006.

⁶ Lauren Flezjor, *o.c.*, p. 19-27.

⁷ Verdrag inzake biologische diversiteit, gedaan te Rio de Janeiro op 5 juni 1992 (*B.S. 2 april 1997*).

⁸ Internationale Koffieovereenkomst, gedaan te Londen op 28 september 2007.

⁹ Internationale Cacao-overeenkomst, gedaan te Genève op 25 juni 2010.

3. ITTA 1983, ITTA 1994 EN ITTA 2006

ITTA 1983

De hoofddoelstelling van ITTA 1983 had betrekking op de uitbreiding en diversificatie van de internationale handel in tropisch hout (artikel 1 b). Om dit doel te bereiken voorzag ITTA 1983 onder andere in het volgen van de handel en handelsakkoorden, in een zekere vorm van prijscontrole (hoewel dit, in tegenstelling tot de meeste andere en vooral oudere grondstoffenovereenkomsten, niet het hoofddoel was) en in het verzamelen van statistieken inzake vraag en aanbod in de internationale houthandel (artikel 1 d, artikel 27)¹⁰.

ITTA 1983 heeft enkel betrekking op de handel in *tropisch* hout, waaronder wordt verstaan tropisch hout, exclusief naaldbomen, voor industrieel gebruik, dat groeit of wordt geproduceerd in de landen gelegen tussen de Kreeftsekeerkring en de Steenboksekeerkring. De term omvat rondhout, gezaagd hout, finer en multiplex (artikel 2(1)).

ITTA 1983 voorzag, via artikel 3, ook in de oprichting van de Internationale Organisatie voor Tropisch Hout (*International Tropical Timber Organization* - verder: *ITTO*), voor het beheer en het overzien van de bepalingen van ITTA, en in de oprichting van de Internationale Raad voor Tropisch Hout (*International Tropical Timber Council* - verder: *ITTC*), die zou fungeren als de hoogste autoriteit van de ITTO.

ITTA 1983 was in de eerste plaats een grondstoffenovereenkomst. Zoals eerder gesteld was prijsstabilisatie echter niet het hoofddoel van ITTA. ITTA had in de eerste plaats tot doel het verbeteren van de internationale samenwerking tussen 'producenten' en 'consumenten' met betrekking tot de handel in tropisch hout. ITTA 1983 voorzag daarnaast echter ook in het verbeteren van het beheer van tropische bossen (artikel 1 c) en in het ontwikkelen van nationaal beleid gericht op het duurzame gebruik en het behoud van tropische bossen, alsook het behouden van het ecologisch evenwicht (artikel 1 h). Dit onderscheidde ITTA van in het begin van andere grondstoffenovereenkomsten¹¹. Ook op de hoorzitting van 6 december werd gesteld dat ITTA altijd een buitenbeentje is geweest, omdat ITTA niet alleen betrekking heeft op de handel in grondstoffen maar ook een duidelijk milieugerelateerd aspect heeft.

ITTA 1994

De tweede Internationale Overeenkomst inzake tropisch hout is gesloten op 26 januari 1994 en is in werking getreden op 1 januari 1997. ITTA 1994 heeft de meeste doelstellingen van ITTA 1983 overgenomen, maar het opzet van de ITTA werd wel uitgebreid. Dit blijkt uit een aantal nieuwe doelstellingen in vergelijking met ITTA 1983:

- bijdragen aan duurzame ontwikkeling (artikel 1 c);

¹⁰ Bijdrage van Carl De Schepper, verantwoordelijke van de Cel Beleidsintegratie van het Agentschap voor Natuur en Bos, aan de hoorzitting van 6 december 2010 die de Minaraad en de SARiV hebben georganiseerd naar aanleiding van het advies over de Internationale Overeenkomst van 2006 inzake tropisch hout.

¹¹ Lauren Flezjor, *o.c.*, p. 19-27. .Zie ook: http://www.itto.int/about_itto/.

- het vergroten van de capaciteit van de leden om te zorgen dat tegen 2000 alle export van tropisch hout afkomstig is uit duurzaam beheerde bossen (het “*year 2000 objective*”, artikel 1 d);
- het verbeteren van de marketing en het verhogen van de export afkomstig van duurzaam beheerde bronnen (artikel 1 k).

Een belangrijke wijziging betrof de toevoeging van het ‘*year 2000 objective*’ in artikel 1 d, dat met name bepaalde dat tegen 2000 alle verhandeld tropisch hout inclusief de hiervan afgeleide producten afkomstig zouden moeten zijn uit ‘*duurzaam beheerde bossen*’. In het verlengde van het ‘*year 2000 objective*’ breidde ITTA 1994 de financiële rekeningen van ITTA 1983 uit met het Bali Partnerschapsfonds. De middelen uit dit fonds mochten, overeenkomstig artikel 21, enkel gebruikt worden ter bevordering van de realisatie van het ‘*year 2000 objective*’. ITTA 1994 behield de focus op grondstoffen zoals voorzien in ITTA 1983, maar uit de nieuwe doelstellingen bleek tegelijk dat ITTA 1994 meer de nadruk legde op leefmilieuaspecten en het duurzaam beheer van bossen dan ITTA 1983.

ITTA 2006

De onderhandelingen voor de derde Internationale Overeenkomst inzake tropisch hout zijn begonnen in 2004 tijdens de Conferentie van de VN voor onderhandelingen over een Overeenkomst ter opvolging van de Internationale Overeenkomst inzake tropisch hout van 1994¹². Algemeen kan gesteld worden dat ITTA 2006 verder bouwt op ITTA 1994 maar tegelijk de verbredingsoefening die reeds in 1994 was ingezet verder zet. ITTA 2006 bevat immers opnieuw een ruimer toepassingsgebied met meer aandacht voor duurzaam beheer en behoud van tropische bossen. Hoewel het handelsaspect zeer belangrijk blijft, is duurzaam beheer van tropische bossen nu duidelijk een tweede belangrijk aandachtspunt van ITTA¹³. Uit de omschrijving die ITTO van zichzelf geeft, blijkt dat de organisatie zichzelf niet enkel profileert als een handelsoverlegplatform maar ook als een organisatie ter bevordering van duurzame ontwikkeling¹⁴.

De doelstellingen van ITTA 2006 zijn bovendien duidelijker gestructureerd dan het geval was voor ITTA 1994 en ITTA 1983, in die zin dat de prioriteiten duidelijker worden gesteld. Zo formuleert artikel 1 ITTA 2006 de hoofddoelstelling als ‘*de bevordering van de uitbreiding en diversificatie van de internationale handel in tropisch hout uit duurzaam beheerde en legaal geëxploiteerde bossen en de bevordering van het duurzame beheer van houtproducerende tropische bossen*’. Deze doelstelling wordt vervolgens onderverdeeld in 19 subdoelen. Artikel 1 d van ITTA 2006¹⁵ is hierbij een uitvloeisel van het ambitieuze ‘*year 2000 objective*’ van ITTA 1994 (dat niet werd gehaald), maar bevat geen tijdgebonden doelstelling meer.

¹² Earth Negotiations Bulletin vol. 24 nr. 75, Summary of the UN Conference for the negotiation of a successor agreement to the International Tropical Timber Agreement, 1994. Beschikbaar op: <http://www.iisd.ca/vol24/enb2475e.html>.

Lauren Flezjor, o.c., p. 19-27.

¹³ Bijdrage van Carl De Schepper, verantwoordelijke van de Cel Beleidsintegratie van het Agentschap voor Natuur en Bos, aan de hoorzitting van 6 december 2010 die de Minaraad en de SARiV hebben georganiseerd naar aanleiding van het advies over de Internationale Overeenkomst van 2006 inzake tropisch hout.

¹⁴ “ITTO is een intergouvernementele organisatie ter bevordering van het behoud en het duurzaam beheer, alsook het gebruik van en handel in tropisch hout.”

¹⁵ Artikel 1 d van ITTA 2006 bevat volgende doelstelling: Het vergroten van de capaciteit van de leden om uitvoering te geven aan strategieën om te komen tot export van tropisch hout en houtproducten uit duurzaam beheerde bronnen.

De definitie van wat wordt verstaan onder tropisch hout is ook gewijzigd in vergelijking met ITTA 1983 of ITTA 1994. Daar waar de vorige Overeenkomsten enkel betrekking hadden op 'tropisch hout, anders dan van naaldbomen (*non-coniferous tropical wood*)', spreekt ITTA 2006 over 'tropisch hout voor industrieel gebruik' (artikel 2(1)).

Belangrijk is dat ITTA 2006 een aantal nieuwe subdoelen stelt in vergelijking met ITTA 1994:

- het leveren van een bijdrage aan armoedebestrijding (artikel 1 c);
- het versterken van de capaciteit van de leden wat betreft het verzamelen, verwerken en verspreiden van statistische gegevens over hun handel in hout en informatie over het duurzame beheer van hun tropische bossen (artikel 1 l);
- het erkennen van de rol van de van bossen afhankelijke inheemse gemeenschappen bij de verwezenlijking van duurzaam bosbeheer en het verhogen van de capaciteiten van deze gemeenschappen om houtproducerende tropische bossen duurzaam te beheren (artikel 1 r)¹⁶;
- een betere handhaving van het bosrecht, betere *governance* en beter optreden tegen illegale houtkap en de daarmee samenhangende handel in tropisch hout (artikel 1 n);
- het aanmoedigen van op vrijwilligheid gebaseerde mechanismen zoals certificatie (artikel 1 o);
- het bevorderen van een beter inzicht in de bijdrage van andere bosproducten dan hout (*'non-timber forest products'*) alsook van milieudiensten (*'non-timber forest values'*) tot het duurzame beheer van tropische bossen (artikel 1 q). Door meer de nadruk te leggen op andere producten en diensten dan hout die worden geleverd door tropische bossen, legt ITTA 2006 meer de nadruk op behoud van tropische bossen dan haar voorgangers.
- Het bredere toepassingsgebied van ITTA 2006 blijkt ook uit artikel 1 s dat bepaalt dat ITTA tot doel heeft het omschrijven en aanpakken van relevante nieuwe en opkomende vraagstukken.

Door toevoeging van deze nieuwe subdoelen is ITTA 2006 ecologischer en socialer van aard dan ITTA 1994. De onderhandelingen over het toevoegen van deze nieuwe doelstellingen zijn niet zonder spanningen verlopen. Het verbreden van het toepassingsgebied en, hieraan gerelateerd, de financiële basis van de ITTO waren de centrale discussiepunten in de onderhandelingen met betrekking tot ITTA 2006. Gegeven dat de ITTO in 2005 een deficit had van 4,2 miljoen dollar en gegeven dat het Bali Partnerschapsfonds ondergefinancierd is, stelden veel verdragsstaten dat eerst moest worden voorzien in een meer duurzame financiële basis voordat er kon worden overgegaan tot een uitbreiding van de doelstellingen van ITTA¹⁷.

In het kader van een betere *governance* en met het oog op het verhogen van de transparantie van de projectwerking van de ITTO is ook de beleidsplanning van de ITTO versterkt in de

¹⁶ Zie in dit verband ook de resolutie van het Vlaams Parlement van 4 juli 2001 betreffende het respect voor mensenrechten van inheemse volkeren bij internationale samenwerkingsverdragen (beschikbaar op: <http://docs.vlaamsparlement.be/docs/stukken/2000-2001/g541-4.pdf>) en de resolutie van het Vlaams Parlement van 11 februari 1998 betreffende de erkenning van de rechten van inheemse volkeren (beschikbaar op: <http://docs.vlaamsparlement.be/docs/stukken/1996-1997/g563-4.pdf>).

¹⁷ Lauren Flezjor, o.c. , p. 19-27. Dit bleek ook uit de hoorzitting van 6 december 2010.

nieuwe Overeenkomst. Zo bepaalt artikel 24 (3) van ITTA 2006 dat de ITTC op geregelde tijdstippen een 'actieplan' vaststelt 'als richtsnoer voor de beleidsactiviteiten' en 'ter vaststelling van de (...) thematische programma's'. Zoals bepaald in artikel 20 (4, 7), kunnen in principe enkel projecten worden goedgekeurd die verenigbaar zijn met de thematische programma's. Momenteel heeft de ITTC volgende thematische programma's goedgekeurd¹⁸:

- *Forest Law Enforcement, Governance and Trade* (met als doel een betere handhaving van nationale wetgeving en het verminderen van de illegale houthandel, zie artikel 1 n);
- *Reducing Deforestation and Forest Degradation and Enhancing Environmental Services in Tropical Forests* (met als doel het verkrijgen van een beter inzicht in de bijdrage van milieudiensten tot het duurzaam beheer van tropische bossen, zie artikel 1 q);
- *Community Forest Management and Enterprises* (met als doel armoedebestrijding, zie artikel 1 c, 1 r en 1 i);
- *Trade and Market Transparency* (met als doel het vergroten van de capaciteiten van de producerende leden inzake het verzamelen van statistische gegevens, zie artikel 1 l, en het verhogen van markttransparantie, zie artikel 1 h);
- *Industry Development and Efficiency* (met als doel het vergroten van de capaciteit en efficiëntie van de producerende leden inzake het produceren, verder bewerken en verhandelen van tropisch hout afkomstig van duurzaam beheerde tropische bossen, zie artikel 1 i).

ITTA 2006 heeft een voorziene werkingsduur van 10 jaar met opnieuw de mogelijkheid deze periode tweemaal te verlengen, een eerste keer met een periode van vijf jaar en een tweede keer met een periode van drie jaar (artikel 44). ITTA 2006 kan met andere woorden voor een periode van 18 jaar in werking blijven, dit is veel langer dan ITTA 1983 (negen jaar) en ITTA 1994 (10 jaar). De langere werkingsduur is ingevoerd om de continuïteit van ITTA te verhogen.

Voorzien was dat ITTA 2006 in werking zou treden op 1 februari 2008, 'of op enig tijdstip daarna, indien twaalf regeringen van producerende landen, die ten minste 60 procent bezitten van het totaal aantal stemmen zoals aangegeven in bijlage A bij deze Overeenkomst, en tien regeringen van verbruikende landen die zijn opgenomen in bijlage B, die 60 procent van het mondiale importvolume van tropisch hout in het referentiejaar 2005 vertegenwoordigen, deze Overeenkomst definitief hebben ondertekend of deze hebben bekrachtigd, aanvaard of goedgekeurd' (artikel 39). ITTA 2006 is vandaag nog niet in werking getreden.

¹⁸ Voor meer informatie over de thematische programma's, zie: http://www.itto.int/thematic_programme_general/.

4. GEVOLGEN VOOR VLAANDEREN

4.1. Gemengd karakter

4.1.1 Nood aan een intern-Belgische taakverdeling inzake de opvolging van ITTA 2006

De voorgangers van ITTA 2006 werden beschouwd als een exclusief federale bevoegdheid. Ook onderhavige Overeenkomst werd initieel een exclusief federaal karakter toegedicht op de werkgroep gemengde verdragen. De Raad van State herriep echter deze zienswijze via haar advies dd. 11 mei 2010 met kenmerk 48.092/VR: *'Het gaat om een gemengd verdrag [...] vermits de verbintenissen [...] niet alleen betrekking hebben op de federale bevoegdheid inzake het multilaterale handelsbeleid [...] doch ook op de gewestelijke bevoegdheid inzake de bossen [...].'* De gewestelijke bevoegdheid inzake deze Overeenkomst werd hierdoor erkend. Beide Raden stellen tevens vast dat deze erkenning tegemoet komt aan de evolutie van de ITTA-Overeenkomsten zelf, nl. van zuivere grondstoffenovereenkomsten voor de handel in tropisch hout naar Overeenkomsten die ook oog hebben voor het duurzaam beheer van tropische bossen. In deze context verwijzen de Raden naar de twee hoofddoelstellingen uit onderhavige Overeenkomst. Niet alleen de bevordering van de uitbreiding en diversificatie van de internationale handel in tropisch hout uit duurzaam beheerde en legaal geëxploiteerde bossen, maar ook de bevordering van het duurzame beheer van houtproducerende tropische bossen is een hoofddoelstelling van ITTA 2006 (artikel 1). Deze verbreding van het toepassingsgebied is eveneens waarneembaar bij andere grondstoffenovereenkomsten (zie hoofdstuk 2).

Op basis van de Memorie van Toelichting en de hoorzitting van 6 december 2010 stellen beide Raden vast dat men nog geen concrete afspraken heeft gemaakt met de federale overheid inzake de opvolging van dit dossier. Tot hiertoe werd het dossier inzake de ITTA-Overeenkomsten en de ITTO door de Federale Overheidsdienst Buitenlandse Zaken (verder: 'FOD BZ') aangestuurd en gevolgd. Er waren weinig formele coördinaties, al was er in het verleden al wel sprake van informatie-uitwisseling en informele adviesvragen. Vlaanderen knoopte tot op heden geen relaties aan met de ITTO. De Raden beklemtonen dat, gezien het gemengde karakter van ITTA 2006, er o.m. afspraken moeten gemaakt worden met de federale overheid inzake standpuntbepaling en vertegenwoordiging op de bijeenkomsten georganiseerd door de ITTO. Zij suggereren hierbij de volgende kanalen, nl. het overlegorgaan Multilaterale Coördinatie (Coormulti) van de FOD BZ of het Coördinatiecomité Internationaal Milieubeleid (CCIM).

De Raden beklemtonen tevens dat de Vlaamse Regering zich naar aanleiding van het advies van de Raad van State moet bezinnen over de intern-Belgische en Vlaamse taakverdeling en opvolging van andere grondstoffenovereenkomsten aangezien de inhoud ervan eveneens is verbreed (zie hoofdstuk 2). Het advies van de Raad van State kan een aansporing zijn om proactief het exclusieve federale karakter van andere multilaterale akkoorden - die thans uitsluitend worden gevolgd door de FOD BZ - aan een kritische reflectie te onderwerpen. Dergelijke proactieve aanpak verdient de voorkeur boven een *ad hoc* aanpak naar aanleiding van de toevallige herziening van internationale overeenkomsten, *in casu* de herziening van de ITTA-Overeenkomst. Niet alleen ITTA 2006, maar ook de voorgangers hadden reeds aandacht voor het duurzaam beheer van bossen, een Vlaamse bevoegdheid sinds 1980. Om de Vlaamse belangen te behartigen, moet proactief het karakter van multilaterale verdragen gevolgd worden en duidelijke afspraken worden gemaakt met de federale overheid inzake o.m.

voorbereiding van standpuntbepaling en opvolging van de activiteiten van internationale organisaties. De Raden vinden het niet aangewezen dat, indien de bevoegdheid ook bij de deelstaten ligt, dergelijke overeenkomsten enkel gevolgd worden door diplomaten of ambtenaren van de FOD BZ. Op die manier wordt de inhoudelijke expertise van de deelstaten niet in rekening gebracht.

4.1.2 ITTA 2006 als stimulans voor Vlaamse internationale bospolitiek

Gegeven dat ITTA 2006, in tegenstelling tot ITTA 1994 en ITTA 1983, een gemengd verdrag is, impliceert dit dat Vlaanderen, na instemming, juridisch gebonden zal zijn door deze Overeenkomst. De Raden menen in dit opzicht dat de ITTA 2006-Overeenkomst beschouwd kan worden als een stimulans voor het versterken van het Vlaamse engagement inzake het duurzaam beheer en gebruik van tropische bossen¹⁹. Zo kan Vlaanderen zich engageren via het leveren van vrijwillige bijdragen ter financiering van projecten in het kader van ITTA 2006. De Memorie van Toelichting bij het voorontwerp van instemmingsdecreet geeft aan dat de Europese Unie de verplichte bijdrage van de lidstaten aan de ITTO²⁰ voor haar rekening neemt. De Raden wensen in deze echter te benadrukken dat de vrijwillige bijdragen²¹ voor rekening van de verdragsstaten blijven.

Op Vlaams niveau is het Vlaams Fonds Tropisch Bos, opgericht in 2002, een instrument dat wordt ingezet voor de bescherming van tropische bossen. De Raden vragen dat het Vlaams Fonds Tropisch Bos ook rekening houdt met de internationale context inzake de rol van tropisch bos en zich ent op de principes van de nieuwe ITTA 2006-Overeenkomst. De aansluiting van het Fonds bij uitdagingen zoals de klimaatverandering, biodiversiteit en sociale ontwikkeling spoort met de bredere focus van de ITTA 2006-Overeenkomst. *'Het Vlaams Fonds Tropisch Bos zal meer inzetten op bebossings- en herbebossingsprojecten in de context van het Kyoto protocol, en tegelijk er nog meer naar streven dat dergelijke projecten een wezenlijke bijdrage leveren voor biodiversiteitsbehoud en de sociale ontwikkeling van de betrokken bevolkingsgroepen'*²².

4.2. Economisch belang

Beide Raden wijzen op het economisch belang van tropisch hout voor Vlaanderen. België is een internationale draaischijf van de handel in tropisch hout²³. De Memorie van Toelichting geeft enkele cijfers hieromtrent. Op Europees niveau voor 2007 vertegenwoordigt de Belgische invoer 3% binnen deze zone, deze van tropisch gezaagd hout 8% van deze zone, deze van tropisch finer 9% en deze van tropisch multiplex 12% van de zone. Op wereldvlak

¹⁹ Het Vlaams Parlement heeft op 8 mei 2002 een resolutie aangenomen betreffende maatregelen tegen illegale houtkap waarin aan de Regering wordt gevraagd 'concrete initiatieven te ondersteunen om illegale houtkap te counteren en duurzaam bosbeheer te ondersteunen'. Beschikbaar op: <http://docs.vlaamsparlement.be/docs/stukken/2000-2001/g782-4.pdf>.

²⁰ De verplichte bijdragen aan de administratieve rekening van de ITTO. Deze bijdragen dienen, overeenkomstig artikel 19 van ITTA 2006, ter financiering van de gewone huishoudelijke uitgaven van de ITTO (zoals salarissen) en ter dekking van uitgaven in samenhang met de kernactiviteiten (bijvoorbeeld communicatie en voorlichting).

²¹ Bijdragen aan de bijzondere rekening. Het zijn deze bijdragen waarmee de projecten worden gefinancierd (artikel 20 van ITTA 2006).

²² VLAAMSE REGERING, "Vlaams Fonds Tropisch Bos: meer aandacht voor biodiversiteit en klimaatverandering", *persmededeling*, 11.05.2007.

²³ Dit bleek uit de hoorzitting van 6 december 2010. Wordt ook vermeld in volgend artikel: Wouter Verhelst (2006). "Vlaanderen en de tropische bossen" in *Argus milieumagazine* jg. 4 nr. 4.

vertegenwoordigt de Belgische invoer 0,27% van de houthandel in 2007; deze van tropisch gezaagd hout vertegenwoordigt 2%, deze van tropisch fineer 4% en deze van tropisch multiplex 2%. De consumptie van de vier genoemde categorieën uitgedrukt in rondhoutequivalent m³ vertegenwoordigt circa 9 tot 10% van de totale Belgische houtconsumptie.

Deze cijfers wijzen niet alleen op het belang van de tropische houtsector op zich, maar inherent is aan deze invoer ook heel wat havengerelateerde tewerkstelling verbonden die niet veronachtzaamd mag worden.

5. ROL VAN DE EUROPESE UNIE

Bevoegdheden

De Raden stellen vast dat de Overeenkomst enkel verwijst naar de *'Verklaring van de Europese Gemeenschap in de zin van artikel 36, lid 3 van de Overeenkomst'* waarin de Europese Gemeenschap verklaarde dat zij op grond van de gemeenschappelijke handelspolitiek exclusief bevoegd was in de handelseengelegenheden die door de Overeenkomst worden bestreken en op het gebied van milieu en ontwikkelingssamenwerking een met de lidstaten gedeelde bevoegdheid had. Zij stellen vast dat de Memorie van Toelichting geen melding maakt van de wijzigingen inzake de bevoegdheden van de Europese Unie o.m. inzake handel sinds de inwerkingtreding van het Verdrag van Lissabon²⁴.

Economische Partnerschapsovereenkomsten

Artikel 1(p) verwijst naar het bevorderen van de toegang tot en de overdracht van technologie en technische samenwerking ter uitvoering van de doelstellingen van deze Overeenkomst, waaronder *'onderling overeen te komen zachte en preferentiële voorwaarden'*. De Raden beklemtonen dat de toepassing hiervan moet gebeuren in voldoende samenhang met de Economische Partnerschapsovereenkomsten (EPA's), bv. met CARIFORUM, waarin eveneens preferentiële voorwaarden worden bepaald.²⁵ Een groot aantal van de landen die betrokken zijn bij deze Overeenkomst, worden immers ook gevat door de EPA's.

Europese initiatieven tegen illegale houtkap

In het Zesde Milieuactieprogramma van de Europese Gemeenschap²⁶ voor de periode 2002-2012 wordt *'continuering van de actieve deelname van de Unie en de lidstaten in de uitvoering van de mondiale en regionale resoluties en overeenkomsten over kwesties die verband houden met bossen'* (p. 9) en *'de bestudering van de mogelijkheden om actieve maatregelen te nemen ter voorkoming en bestrijding van de handel in illegaal gekapt hout'* (p. 10) aangeduid als prioritaire actieterrainen.

²⁴ Zie STRATEGISCHE ADVIESRAAD INTERNATIONAAL VLAANDEREN (SARiV), *Verdrag van Lissabon*, Advies 2008/4, 20 februari 2008; SARiV, *Het toekomstig Europees investeringsbeleid*, Advies 2010/17, 24 september 2010.

²⁵ Zie SARiV, *Economische Partnerschapsovereenkomst tussen de CARIFORUM-staten en de Europese Gemeenschap*, Advies 2009/9, 24 februari 2009.

²⁶ Besluit Nr. 1600/2002/EG van het Europees Parlement en de Raad van 22 juli 2002 tot vaststelling van het Zesde Milieuactieprogramma van de Europese Gemeenschap, *Pb L242/1*, 10 september 2002, pp. 1-15.

De twee belangrijkste initiatieven die de EU ter zake heeft ondernomen zijn de FLEGT-verordening (2005) en de Verordening illegaal hout (2010). Beide initiatieven worden hieronder kort besproken.

FLEGT

De Europese Unie heeft in 2003 het actieplan voor wetshandhaving, *governance* en handel in de bosbouw (*Action Plan on Forest Law Enforcement, Governance and Trade* – verder: FLEGT) aangenomen als eerste stap in de aanpak van het urgente probleem van de illegale houtkap en de daarmee verband houdende houthandel. In 2005 is dit actieplan onderschreven door een verordening van de Raad waarmee een FLEGT-vergunningensysteem wordt opgezet voor de invoer van hout in de Europese Gemeenschap²⁷. De FLEGT-verordening bepaalt dat houtproducten die worden ingevoerd uit een land waarmee de EU een bilaterale vrijwillige samenwerkingsovereenkomst (een zogenaamde *Voluntary Partnership Agreement* of VPA) heeft gesloten, gedekt zijn door een door het partnerland afgegeven FLEGT-vergunning. Deze vergunning garandeert dat de houtproducten zijn vervaardigd van legaal gekapt binnenlands hout of van hout dat legaal in een partnerland is ingevoerd (overweging (6) FLEGT-verordening).

Deze aanpak vertoont echter een aantal belangrijke tekortkomingen. In de eerste plaats is het FLEGT-vergunningensysteem slechts van toepassing op een beperkt aantal in bijlage II en III bij de verordening genoemde houtproducten (rondhout, gezaagd hout, multiplex en fineer). In de tweede plaats kan de focus van FLEGT op het sluiten van bilaterale samenwerkingsakkoorden in vraag worden gesteld. De bilaterale en vrijwillig gesloten partnerschapsakkoorden zijn het belangrijkste instrument van het FLEGT-vergunningensysteem. Ook al wordt hierbij prioriteit gegeven aan de belangrijkste houtproducerende landen, de dekking van het vergunningensysteem zal niet universeel zijn. In de praktijk vertoont het FLEGT-systeem belangrijke hiaten. Zo vallen belangrijke handelslanden als China en Rusland vooralsnog niet onder het FLEGT-vergunningensysteem, wat betekent dat invoer uit China en Rusland niet gedekt moet zijn door een vergunning. Een FLEGT-vergunning is immers alleen vereist voor de invoer uit deelnemende landen (artikel 3 FLEGT-verordening). Landen die niet deelnemen aan een partnerschapsakkoord moeten geen veranderingen doorvoeren. Dit betekent ook dat illegaal gekapt hout uit landen waarmee een partnerschapsovereenkomst is gesloten alsnog de EU onrechtstreeks kan binnenkomen door middel van een land waarmee geen partnerschapsovereenkomst is gesloten.

Verordening illegaal hout van 20 oktober 2010

Als gevolg van deze tekortkomingen heeft de Europese Commissie in 2008 een voorstel geformuleerd om de maatregelen zoals voorzien in het FLEGT-vergunningensysteem te versterken. In haar Voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad tot vaststelling van de verplichtingen van marktdeelnemers die hout en houtproducten op de markt brengen²⁸ erkent de Commissie dat vrijwillige partnerschapsovereenkomsten op zich onvoldoende zijn om het probleem van de illegale houtkap aan te pakken en dat het EU-beleid ter bestrijding van de illegale houtkap en de daarmee samenhangende handel moet worden versterkt. Dit besluitvormingsproces heeft geleid tot de Verordening (EU) Nr. 995/2010 van het

²⁷ Verordening (EG) Nr. 2173/2005 van de Raad van 20 december 2005 inzake de opzet van een FLEGT-vergunningensysteem voor de invoer van hout in de Europese Gemeenschap, *Pb L347/1*, 30 december 2005, pp. 1-6.

²⁸ Europese Commissie, Voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad tot vaststelling van de verplichtingen van marktdeelnemers die hout en houtproducten op de markt brengen, *COM(2008) 644 definitief*, Brussel, 17 oktober 2008.

Europees Parlement en de Raad van 20 oktober 2010 tot vaststelling van de verplichtingen van marktdeelnemers die hout en houtproducten op de markt brengen.²⁹

Deze verordening verbiedt het op de markt brengen van illegaal gewonnen hout of producten van dergelijk hout (artikel 4). Marktdeelnemers die het hout voor de eerste maal op de interne markt brengen, moeten een 'stelsel van zorgvuldigheidseisen' toepassen om het risico op invoer van illegaal gekapt hout zoveel mogelijk te vermijden. Opdat een houtproduct volledig traceerbaar zou zijn in de handelsketen, moeten handelaren in elk stadium van de distributieketen kunnen aangeven wie het hout heeft geleverd en aan wie zij het hout hebben geleverd.

Ook deze verordening is niet zonder tekorten. Op de hoorzitting van 6 december 2010 werd een aantal belangrijke kritieken geformuleerd bij deze verordening³⁰. Een eerste kritiek is dat gedrukte materialen niet onder het toepassingsgebied van de verordening vallen (zie hiervoor de bijlage bij de verordening). In de tweede plaats werd gewezen op artikel 19 van de verordening dat stelt dat de lidstaten de sancties bepalen die van toepassing zijn bij overtreding. Niettegenstaande het werken met gecoördineerde strafmaten op dit moment institutioneel gezien zeer moeilijk is binnen de EU³¹, wijzen de Raden er wel op dat het ontbreken van een EU-handhavend kader een zekere handicap betekent voor de toepassing van deze verordening. Een gemeenschappelijk EU-kader waarbij het minimum van de strafmaat wordt vastgelegd op EU-niveau had hieraan gedeeltelijk tegemoet kunnen komen³².

Tot slot vereist de inwerkingtreding van deze verordening nog heel wat voorbereidend werk, onder andere wat betreft het vaststellen van de risicobeoordelingscriteria op basis waarvan het risico wordt bepaald dat hout illegaal op de markt wordt gebracht, waardoor de verordening pas van toepassing wordt op 3 maart 2013. Ondanks deze tekorten wordt de verordening wel beschouwd als een serieuze stap voorwaarts in de strijd tegen illegale houtkap.

Verhouding tussen EU-initiatieven en ITTA

Ondanks het feit dat de Verordening illegaal hout verwijst naar '*de uitvoering van de mondiale (...) overeenkomsten over kwesties die verband houden met bossen*' (overweging (4) en de verwijzing naar het Zesde Milieuactieprogramma), is het voor de Raden niet duidelijk op welke manier de Europese initiatieven ter zake in verband staan met de ITTA-Overeenkomsten. Op de hoorzitting van 6 december 2010 werd hierover wel gesteld dat vertegenwoordigers van de ITTO aanwezig zijn bij de onderhandeling van vrijwillige partnerschapsovereenkomsten in het kader van de FLEGT-verordening. Verder lijkt hierover weinig duidelijkheid te bestaan.

Voor Vlaanderen lijken de concrete implementatieverplichtingen in het kader van de bestrijding van de handel in illegaal gekapt hout in de eerste plaats voort te vloeien uit de

²⁹ Verordening (EU) Nr. 995/2010 van het Europees Parlement en de Raad van 20 oktober 2010 tot vaststelling van de verplichtingen van marktdeelnemers die hout en houtproducten op de markt brengen, *Pb* 295/23, 12 november 2010, pp. 23-34.

³⁰ Bijdrage van Sabien Leemans (WWF) aan de hoorzitting van 6 december 2010.

³¹ Afdwinging en sanctionering van EU-wetgeving komt voornamelijk toe aan de administratieve en rechterlijke overheden van de lidstaten.

³² Dergelijke gecoördineerde aanpak bestaat bijvoorbeeld wel reeds in de EU-regelgeving over illegale, ongemelde en ongereglemateerde visserij. De Verordening van de Raad van 29 september 2008 houdende de totstandbrenging van een communautair systeem om illegale, ongemelde en ongereglemateerde visserij te voorkomen, tegen te gaan en te beëindigen voorziet wat dit betreft in een gecoördineerde strafmaat waarbij 'het totale niveau van de sancties en de begeleidende sancties [zo wordt] berekend dat wordt zeker gesteld dat de verantwoordelijke personen de economische voordelen die zij aan hun ernstige inbreuken te danken hebben, daadwerkelijk kwijtraken'.

Europese initiatieven. Voor wat betreft ITTA lijkt de implementatielast voor Vlaanderen vooral te bestaan uit het volgen en het bepalen en vertegenwoordigen van een standpunt naar aanleiding van de activiteiten op het multilaterale niveau enerzijds en het leveren van vrijwillige bijdragen ter financiering van de projecten anderzijds. Niettegenstaande de concrete implementatielast van ITTA voor Vlaanderen beperkt lijkt, bevelen de Raden aan dat hierover meer duidelijkheid wordt verschaft.

6. RELATIE MET ANDERE MULTILATERALE INSTRUMENTEN

Naast de verhouding tussen de ITTA-Overeenkomsten en de EU-initiatieven in de strijd tegen de illegale houtkap en in overeenstemming met de geleidelijke verbreding van het toepassingsgebied van de ITTA-Overeenkomsten, dient de vraag gesteld op welke manier ITTA 2006 zich verhoudt tot andere multilaterale overeenkomsten die betrekking hebben op het duurzaam beheer van bossen. Artikel 15 ITTA 2006 voorziet uitdrukkelijk dat bij het nastreven van de doelstellingen van de Overeenkomst wordt gestreefd naar samenwerking en coördinatie met andere organisaties³³.

Wat dit betreft, kan gesteld worden dat het secretariaat van ITTO een memorandum van overeenstemming heeft gesloten met het secretariaat van het Verdrag inzake biologische diversiteit, op 2 maart 2010. Doelstelling van dit memorandum is het faciliteren van de uitvoering van activiteiten met betrekking tot het behoud en duurzaam gebruik van de biodiversiteit in tropische bossen. Op 26 oktober 2010 heeft het secretariaat van ITTO eveneens een memorandum van overeenstemming gesloten met het secretariaat van het UNFF teneinde de samenwerking tussen beide secretariaten te verbeteren en met het oog op het faciliteren van de uitvoering van de werkprogramma's van ITTO en UNFF. ITTO maakt ook deel uit van het *Collaborative Partnership on Forests*, waar ook het secretariaat van het Verdrag inzake biologische diversiteit deel van uitmaakt, dat is opgericht ter ondersteuning van UNFF en om de samenwerking inzake bossenkwesties te verhogen. Ook met het secretariaat van de Conventie over de Internationale handel in Bedreigde Soorten (*Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora*) bestaat er een samenwerkingsrelatie.

Niettemin er dus samenwerkingsverbanden in het leven geroepen zijn tussen de secretariaten van ITTO enerzijds en CBD en UNFF anderzijds, blijven een aantal vragen onbeantwoord. Zo achten de Raden het bijvoorbeeld aangewezen dat onderzocht wordt of een eventuele financiële bijdrage aan bepaalde projecten van de ITTO emissierechten oplevert. Op de hoorzitting van 6 december 2010 kon hierover geen uitsluitsel worden gegeven. Niettegenstaande de Raden van mening zijn dat Vlaanderen prioritair de eigen emissie van broeikasgassen naar beneden moet halen om aan haar klimaatverplichtingen te voldoen, wensen de Raden dit aspect onder de aandacht brengen van de Vlaamse Regering, omdat een (vrijwillige) bijdrage aan de fondsen van ITTO, zoals o.m. gebeurt door Nederland, in dit geval een meerwaarde kan opleveren. De Raden stellen voor dat de Vlaamse Regering dit verder laat onderzoeken.

Verder werd op de hoorzitting van 6 december 2010 bevestigd dat er momenteel een strikte scheiding is tussen ITTO- en REDD-projecten³⁴. Ook ITTO heeft een thematisch programma –

³³ Zie ook artikel 14 van ITTA 1983 en artikel 14 van ITTA 1994.

³⁴ REDD staat voor *Reducing Emissions from Deforestation and Forest Degradation*. Het REDD-mechanisme is in het leven geroepen op de klimaatop van 2007 in Bali en heeft als doel het verminderen van emissies als gevolg van

ITTO-REDDES³⁵ – met als doel het verminderen van de ontbossing en bosdegradatie, het behoud en het verzekeren van de milieudiensten die worden geleverd door tropische bossen en het verbeteren van de leefomstandigheden van de van bossen afhankelijke inheemse bevolking. ITTO schrijft de meerwaarde van dit programma onder meer toe aan de ‘complementariteit met andere internationale initiatieven, in het bijzonder die met betrekking tot REDD’. Gegeven dat ITTO reeds heeft bijgedragen aan de voorbereiding van REDD-initiatieven in een aantal ITTO-verdragsstaten, bevelen de Raden aan te onderzoeken of, en onder welke voorwaarden, er een mogelijkheid is om ITTO-projecten te koppelen aan REDD-projecten.

De Raden wensen hierbij wel te benadrukken dat een koppeling tussen ITTO- en REDD+³⁶ projecten in het kader van het Klimaatverdrag niet geheel zonder risico is. Hierbij mag immers niet worden vergeten dat ITTO is ontstaan als een grondstoffenovereenkomst. ITTO-REDDES projecten hebben dan ook in de eerste plaats betrekking op het duurzaam gebruik en beheer van bossen. Hoewel dit aansluit bij de ‘plus’ component van REDD+ , benadrukken de Raden dat er rekening mee moet worden gehouden dat geld in het kader van het Klimaatverdrag (REDD) in de eerste plaats bedoeld is om de emissies als gevolg van ontbossing en bosdegradatie te verminderen. Daarenboven is het essentieel, zowel voor REDD+ projecten als voor ITTO-REDDES projecten, dat er over gewaakt wordt dat projecten inzake duurzaam bosbeheer ook werkelijk ‘duurzaam’ zijn. Vermeden moet worden dat er primaire bossen zouden worden gekapt, zelfs al zouden deze gebieden erna worden herbebost om vervolgens met projectgeld duurzaam beheerd te worden.

7. CONCLUSIE

De Raden waarderen de verdere uitbreiding van het toepassingsgebied van de Internationale Overeenkomst van 2006 inzake tropisch hout. Met de verdere uitbreiding van de doelstellingen is, nog meer dan het geval was voor de ITTA-Overeenkomsten van 1994 en 1983, duidelijk dat ITTA niet alleen een grondstoffenovereenkomst is ter regulering van de handel in tropisch hout. Ook duurzaam beheer van tropische bossen, bijdragen aan armoedebestrijding, het bereiken van de millenniumontwikkelingsdoelstellingen en het erkennen van de rechten van inheemse volkeren zijn nu duidelijk aandachtspunten van de ITTA-Overeenkomst.

Aangezien de Raad van State ITTA 2006 gekwalificeerd heeft als een gemengd verdrag, betekent dit dat Vlaanderen, mits instemming, gebonden zal zijn door de bepalingen van ITTA 2006. Niettegenstaande de concrete implementatieverplichtingen voor Vlaanderen op het eerste gezicht beperkt lijken, zien de Raden hier wel een kans voor een sterker engagement van Vlaanderen inzake de ondersteuning van internationale initiatieven ter bevordering van het behoud, duurzaam beheer en gebruik van tropische bossen.

ontbossing. Het idee achter REDD is dat de ontbossing verminderd kan worden door het toekennen van een financiële waarde aan het koolstof dat is opgeslagen in bossen.

³⁵ *ITTO Thematic Programme on Reducing deforestation and forest degradation and enhancing environmental services in tropical forests (REDDES)*. Informatie hierover is beschikbaar op: http://www.itto.int/files/user/pdf/callforproposals/TPD_REDD_E_100415.pdf.

³⁶ REDD+ wordt door de VN omschreven als volgt: “REDD+ goes beyond deforestation and forest degradation, and includes the role of conservation, sustainable management of forests and enhancement of forest carbon stocks”. <http://www.un-redd.org/AboutREDD/tabid/582/Default.aspx>

De Raden sluiten zich dan ook aan bij het voorontwerp van decreet houdende instemming met de Internationale Overeenkomst van 2006 inzake tropisch hout, gedaan te Genève op 27 januari 2006.

Namens de Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen (Minaraad),

Walter Roggeman

Voorzitter

Jan Verheeke

Secretaris

Namens de Strategische Adviesraad internationaal Vlaanderen (SARiV),

Prof. Dr. Jan Wouters

Voorzitter

Freddy Evens

Secretaris